

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan sveder, izmši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vsa leta 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vsa leta 18 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računna se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je na Kongresnem trgu št. 12.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Proračunska debata v deželnem zboru kranjskem.

V Ljubljani, dne 28. septembra.

Običajno je, da se splošna debata o proračunu deželnega zaklada uporabi od strani odločnih narodnih zastopnikov v to, da se poda svetu podoba političnega našega življenja in trpljenja in da se ponavljajo vladi v lice najbolj pereče naše pritožbe. Tako je bila tudi današnja proračunska debata velezanimiva politična enunciacija, važna zlasti tudi zategadelj, ker se je pri tej priliki razločno in odločno označilo stališče obeh slovenskih strank, i. e. narodne in pa Missia-Mahničeve in ker se je dokazalo, da je v odporu zoper skrajni fanatizem zadnjeimenovane stranke složna in jedina vsa posvetna inteligencija slovenska. Posebno značilen in pomemben bil je v tem pogledu govor poročevalca g. poslanca Šukljeja in izvestno bodo našim razkolnikom še dolgo po ušesih zvenele trpke resnice, ki so jih slišali iz ust tega, dosihdob gledé domačega razdora nevtralnega poslanca. Jako srečno zastopala sta zopet narodno stvar tudi poslanca gg. dr. Tavčar in Hribar in mi le obžalujemo, da narodni stranki ni bilo moči prirediti prijaznejše odhodnice odstopajočemu gospodu deželnemu predsedniku.

Brez odloga podajemo tedaj slovenskemu občinstvu to debato v glavnem obrisu, najvažnejše govore pa bomo najbrže pozueje objavili: še po stenografičnem zapisniku.

Posl. Hribar, kot prvi govornik, poudarjal je veselo prikazen, da se množi od leta do leta deželno premoženje, ki se je zopet povečalo za 260.000 gld. V tem oziru smemo torej biti zadovoljni. Nikakor pa ne moremo biti v političnem oziru. Pri deželni upravi vidimo, da dež. odboru ni resna volja, dati slovenščini tisto mesto, katero ji gre. Nekateri deželni uradi uradujejo še vedno nemški. To je faktum, če tudi odkimava g. dež. glavar; tako sta bili poročili dež. kulturnega zaklada in gledališkega zaklada, o katerih je imel poročati govornik, sestavljeni samo v nem-

ščini. Napisi v deželnozborskem poslopju so še vedno nemško-slovenski, deželna prisilna delavnica ima celo samo nemški napis! Ali se smemo potem čuditi, če vlada ne spoštuje našega jezika, ko ga sami tako malo čislamo. Vlada kar naravnost prezira zakone ravnopravnosti. Koliko Taaffeovih obljub se nam je izpolnilo? Tendanca vlade je pod Taaffeom isto tako nemška, kakor je bila prej pod Auerspergom, samo da on tega ne pove tako očitno. Povsod skuša se cepiti Slovane. Zdaj so iznašli poleg starejih jezikov, kakor „kranjskega“, „vindiš“ itd. „bosanski“ jezik. Ali ni to nesmisel? Vlada zavzema se za Nemce na Češkem in Moravskem, na Štajerskem in Koroškem in v družih deželah, za Slovane pa nikjer. Če bode Avstrija Slovane prezirala, ne bode nikdar tako mogočna, kakor bi bila lahko. Protežuje se vsak živelj, da le ni slovansk, tako se godi posebno v Trstu z italijanskim življem. Vlada ga podpira, akopram se ravno ta živelj kaže očitno nasproten naši državi, se izraža v svojih glasilih skrajno žaljivo o naši vladarski biši in donaša poročila iz Rima in iz italijanske države na prvem mestu. Namestnik Tržaški pošiljal je ob času zadnjih volitev komisarje v Istro, ki so naravnost dražili ljudstvo, a ono je ostalo mirno. Mesto teh komisarjev kaznovali so potem posl. Spinčiča! Kako borbo imajo Slovenci v Trstu zaradi slovenskih šol! Iz šol družbe sv. Cirila in Metoda morajo se odklanjati slovenski otroci, ker ni prostora. Vlada ne stori ničesar nasproti očitnemu zasmehovanju, s katerim se je v mestnem zboru Tržaškem odklonila prošnja za ustanovitev slovenskih šol. Taka politika je obžalovanja vredna, ker daje vso moč elementu, sovražnemu državi in ga podpira proti vedno zvestemu slovanskemu življu. To je velika nevarnost, katero čuti vsakdo.

Potem označil je govornik najnoveje delovanje naših skrajnih klerikalcev, ki so osnovali novo stranko ter postavili narodnost na drugo mesto.

Osnovala se je stranka, pravi, ki stavlja narodnost na drugo mesto. Zadnja številka glasila knezoškofa Missije je žalosten dokaz, kako daleč zavede slepa strast.

Prestopivši na šolske razmere poudarjal je,

da so interpelacijo glede slov. gimnazij podpisali vsi poslanci slovenski. Žalostno je, da naučni minister slovenskim učencem zapira vrata pred nosom, da se tako krvavo malo briga za slovensko šolstvo. Obljubil bode morda kaj, storil pa ničesar. Ravnatelj slovenske spodnje gimnazije sprejel je suplenta, ki ne ume slovenščine! Kako bode poučeval? Take stvari so, kakor kaže skušnja, le na škodo ugledu.

Glede pošt in brzojavov omenil je govornik, da so sploh v Avstriji jako dobro urejeni ti uradi. A iz Trsta veje čuden veter, morda je to reakcija proti lanskim pritožbam. Slovenski uradniki premeščajo se v Trst, sem pa se pošiljajo taki, ki niti slovenski ne umejo. Navadno praša se v Trstu: Kdo pa je ta Hribar? Prosil bi g. dež. predsednika, če bode imel priliko, naj reče, da to je poslanec glavnega mesta Ljubljane, ki govori v imenu svojih volilcev. Navaja nekatere prav drastične dokaze in slučaje nestrpnosti nekaterih poštarskih uradov in komisarja Corá samega ter prosi konečno dež. predsednika, ki je pokazal, da ima srce za napredek dežele, da se take reči ne gode več, dokler ima še on krmilo vlade v roki.

Posl. Žitnik se oglasi, ker ga je — kakor pravi — pozval predgovornik, ko je imenoval glasilu, kateremu je slučajno govornik urednik. On odreka, da bi bil „Slovenec“ glasilo Ljubljanskega knezoškofa, od katerega niti migljaja ni dobil. Govornik pravi, da je bil samo trikrat pri škofu, a v družih zadevah, ter da piše svobodno. (Dr. Tavčar: Po Mahničevem receptu!) Če se pa napada škofa, pravi posl. Žitnik, ki še ni storil nobene škode slovenskemu narodu, se moramo braniti. (Dr. Tavčar: Znana izjava njegova proti ministru o slovenskem jeziku, družba sv. Cirila in Metoda itd.)

Dež. predsednik baron Winkler pravi, da se zaradi nemških napisov pri uradih še ni čulo pritožeb; v deželi najde vsak Slovenec pravico v svojem jeziku. Druge dežele pa imajo tudi svoje zastope, tam je mesto za pritožbe. Zagovarja učno upravo, ki ima dobro voljo, 180 učencev na dva razreda ni preveč. (Oho! in ugovor.) Na višji gimnaziji pa se jih je oglasilo le 43 za prvi razred. Poštne razmere niso odvisne od dež. vlade.

LISTEK.

„Veronika Deseniška“.

Tužna in borna je zgodovina slovenskega naroda in velikih dogodb, porabnih za historično dramo, je le malo, a še te niso v en in en narodne. Tudi od Jurčiča zasnovana in začeta ter od gosp. Ignacija Borštnika dodelana žaloigra „Veronika Deseniška“ ima le malo zgodovinske podloge; pesnik je porabil historično obliko, da predstavi konflikt, ki se je mogel zgoditi jedino le v oni dobi. Zgodovinskega jedra torej v tej drami ni treba iskati, ona je le slika, v kateri se nam kaže življenje in čustvovanje plemenitašev za časa Celjskih grofov.

Vsaka žaloigra predočuje borbo posamne individualnosti zoper ali za izvestno idejo in konec tej borbi oziroma tej individualnosti. Vodilne ideje vsaki igri spoznati je najlaglje iz nje same, in ker smo osvedočeni, da se občinstvo močno zanima za prvo predstavo v novem gledališču, navesti bomo vsebino „Veronike Deseniške“, ker si tako vsak bralec lahko napravi sliko o njej.

Prvo dejanje se vrši v graščini hrvatskega

plemiča Deseničarja, v ravnem Zagorju. Deseničar in vsa družina se pripravljajo vzprejeti kar najbolj sijajno najstarejšega sina grofa Hermana Celjskega, samo menih o. Tiburcij ni vesel tega obiska, sluteč, da postane usodepoln za vso rodbino. Lepi Veroniki, hčeri Deseničarja, uneti za vse, kar je plemenito, sosebno pa za srečo in slavo svoje domovine in vsega naroda, tli v srci tiha, deviška ljubezen za mladega Vukašina, ki je vzrasel na Desenicah in je bil zaročen z njo, ko sta bila še otroka. Deseničar pa je hotoma pozabil na to zaroko in pričakuje grofa Friderika kot snubača za imovitega Soteščana. O. Tiburcij pozna ta namen Deseničarja in ker vidi, da se ljubita Veronika in Vukašin, razkrije temu vso tajnost, da mu omogoči zagotoviti si nevesto. Predno pa more Vukašin še kaj storiti, pride grof Friderik. Veronika stopi s kupo vina pred njega, da ga pozdravi po starem običaju. Komaj pa uprè oči vanj, prešine jo z elementarno silo do tedaj neznanu čustvu. Kupa ji pade iz rok, — Friderik ji podá roko, da ji pomore iz zadrege, a — ne izpusti je več. Roko v roki stojita in si gledata zamaknena v oči, spremljevalci pa stikajo glave in opazujejo strmé ta vsakemu umevni prizor.

Drugo dejanje se vrši na gradu Ostrovcu v Savinjski dolini. Friderik odpeljal je bil Veroniko z

Desenic in se z njo iz strahu pred očetom, neizprosnim Hermanom, tajno poročil. Veronika se mu je udala, ne samo iz ljubezni do njega, ampak še bolj iz ljubezni do naroda svojega, misleč, da bode kot soproga mogočnega Celjskega grofa lahko mnogo storila za domovino in za rod. Vender pa spoznava, da ni ravnala prav in zato prosi soproga, naj stopita pred starega grofa, čemur se pa Friderik odločno upira. — Soteščan pride na Ostrovec, da se osvodoči, ali je osnovan njegov sum, da je Friderik ugrabil Veroniko. Vukašin, ki je prišel z njim, naznani Veroniki, da umira Deseničar ter plane z mečem na Friderika. A meč mu upade, ko mu pové Veronika, da je poročena s Friderikom. Soteščan pa, v divjem srdi, da mu je Celjski otel obljubljeno nevesto, ukrene maščevati se ter pové Veroniki, da je Friderikova prva žena nenaravne smrti umrla.

V tretjem dejanju vidimo Veroniko vso zbegano vsled grozne trditve Soteščanove. Skrbno pozizveduje, ali je resnična ali samo hudobno izmišljena in srce se ji krči neizmerne bolesti, ko se prepriča, da Soteščan le ni govoril gole neresnice. Soteščan obvestil je bil v tem grofa Hermana o tajni poroki njegovega prvorojenca z Veroniko in ga pripeljal na Ostrovec. Stari grof zahteva od sina, naj se

Posl. dr. Tavčar pravi, da ne bode govoril na dolgo, ker je le malo časa preteklo od zadnjega njegovega govora. Vse kar je povedal takrat, bilo je resnično in utemeljeno in dež. predsednik odgovoril mu je le na kratko. Uradni list pa je potem zavihtel svoje uradno poleno nad mene in tovariša Hribarja — pravi nadalje govornik — a tudi danes ne bojim se tega uradnega polena. Veliko bolje bi pa bilo, da nam vlada tukaj odgovori, kjer se bomo že branili. Uradi na Kranjskem skrbé za to, da razburjenost ne poneha; povsod se dela krivica slovenskemu narodu in nikakor ni res, da Slovenec dobi pravico v svojem jeziku. Navaja odloke, ki kažejo preširnost, oholost in ošabnost naših uradnikov in cituje drastičen dogodek, kako se celó pri sodiščih norčujejo iz naroda slovenskega. Na diskretnem prostoru nekega okrajnega sodišča prilepljena je slika Ljubljane; raz grad plapola slovenska trobojnica, in poleg nje nahaja se napis „Slovenisches Ministerium“.

Dalje omeni dogodkov na Dunaji letošnjo spomlad, ko je nemška levica se pritožila in ustvarila neko postransko vlado. Če misli grof Taaffe nas vladati z nemško levico, je bolje, da gre v stran, bomo vsaj vedeli, s kom se nam je pretepati. Želi pojasnil glede koncesij, ki so se dale tej stranki, kateri je kot žrtva padel deželni predsednik. Če je res, da igra tako klaverno ulogo, občudoval ga bodem in miloval kot mučenika.

Konečno omenja nasprotno stranko narodne. Znano je, da je „Slovenec“ organ škofov. Če je ta stranka s svojim nestrpnim postopanjem ognjevitih mladih duhovnikov celó tako mirnega moža, kakor je posl. Svetec, potisnila mej liberalce, je to značilno dovolj. Treba je, da se vsa posvetna inteligenca združi v narodno stranko in v obrambo. Sveti duh pa naj razsvetli knezoškofa Missio, da bode vedel, kako je postopati slovenskemu škofu in da ne postane drugi Tomaž Chrön. (Dobro! Dobro!)

Posl. Klun zagovarja knezoškofa, ki je baje vsem jednako naklonjen, posebno proti očitjanju glede izjave o slovenskem jeziku in da bi bil proti družbi sv. Cirila in Metoda. Na predsednika družbe, ki je vendar njegov neposredni podanik, ni škof nikdar uplival.*) Na podlagi starega gesla „Vse za vero, dom, cesarja“ skuša dokazati, da je vera bila vedno na prvem mestu, priznava pa, da je narodnost tudi važen faktor. Duhovščina bila je vedno narodna in storila svojo dolžnost. Potem trdi govornik, da nekateri napredni stariši pošiljajo otroke v take šole, kjer se ne odgajajo v narodnem duhu. (Klici: Imena. Posl. Klun: Nečem biti denuncijant.) Trdi, da je škof Missia storil mnogo za slovensko narodnost. (Veslost, smeh in klici: Kaj pa vender?) Knezoškofski ordinarijat da poleg nemškega in latinskega jezika uraduje tudi v slovenskem jeziku. Konča, rekoč, da se bomo zopet zjedini, ko se vsi postavimo na podlago starega gesla: „Vse za vero, dom, cesarja“.

Posl. baron Schwegel zagovarjal je poštne komisarja Corà ter poudarjal potrebo notranjega uradnega jezika. Isto tako branil je ita-

*) Vide „Slovenca“ z dne 26. t. m.! Opomba uredn.

lijanski živelj v Trstu,*) trdeč, da je državi zvest, če tudi se nahajajo stranke, ki res rujejo proti državi. Glede položaja na gimnaziji mora priznati, da res ne najde drugega izraza o šolskih prostorih, nego da so „empörend“. Da je spregovoril o potrebi in koristi nemškega jezika, razume se. Glede dr. Tavčarjevih besed o nemški levici, pravi, da se je stvar pretresala le po časopisih in ne zdi se mu, da bi bil poklican o tacih emanacijah govoriti. Na dra. Tavčarja in Hribarja opazko, da se iz previdnosti ogiblje tej stvari, govori sicer delj časa o nemški levici, a povedal ni nič novega, kajti fraza o zatiranih Nemcih je pač že preveč stara, isto tako ona, da smo na Kranjskem že dosegli vse narodne pravice, da smo — kakor je rekel — „gesättiget“.

V popoldanski seji govoril je še poročevalec Šuklje, in sicer prav izborno, kar konstatujemo z velikim zadoščenjem. Najprvo obrnil se je do stranke, ki trdi, da je vera v toliki nevarnosti ter rekel: To dragoceno svetinjo našega naroda branili bodemo vsi z vami, če bode treba. Ali zdaj se ne gre za to, nego za očitno nadvlado nad vsa posvetno inteligencijo v vseh vprašanjih bodisi verskih ali posvetnih. (Pritrjevanje mej poslanci in mej občinstvom in klici: Tako je! Res je!) Kam pa pridemo na tak način? Poglejmo na primer pesništvo. Glavni predmet mu je ljubezen, katero je ustvaril Bog sam, ki je zagotovil obstanek človeškemu rodu. Kiparstvo in slikarstvo ne more skoro drugače, nego da se ozira v prvi vrsti na naravno lepoto človeškega telesa in jako pokvarjen mora biti, kogar pohujšujejo umetniška taka dela. V ed je glavna podlaga prosto raziskavanje. A učenjaku raziskajočemu ste takoj za petami in mu očitate pogansko življenje in brezversko mišljenje. V tem vprašanji pa niso vsi škofi tako tesnosrčni, navedel bi lahko nasprotnih dokazov. Na nekem shodu čuli smo strmeč čudni izrek, da poslednji kapelan se je več učil nego najučenejši lajik. Take izreke se more le z obžalovanjem jemati na znanje. Bele vrane so, ki iz prepričanja hodijo z Vašo stranko — pravi govornik — kar jih je namreč izmej posvetnega razumništva. Izvzemljem gosp. deželnega glavarja. Pridruži se Vam kak spekulativni odvetniški koncipient, nadeja se, tako pridobiti si klijentelo, dalje cela vrsta malih „streberčkov“, ki zdihujejo po mandatih, za katere pa nimajo sposobnosti. Imejte jih, koristili Vam itak ne bodo dosti. (Dobro! mej poslanci in mej občinstvom in veslost.) Nam, ki imamo nekaj lastnega prepričanja, na taki podlagi ni mogoče skupno delovanje. Mislim, da sem prav razumel besede dra. Tavčarja, naj se združi vse posvetno razumništvo v veliko narodno stranko, da se v bran postavimo nasilstvu, ki smo je doživeli poslednje dni. (Živo odobravanje mej poslanci in mej občinstvom.)

Potem prestopil je govornik na očitjanja dežel-nemu odboru zaradi nemških napisov. Morda

*) Izvestno poklican zagovornik! Opomba uredn.

izraža nemški napis na deželni prisilni delavnic željo, da bi naraščaj tega zavoda bil samo iz vnanjih dežel. (Veslost.) Ostro obsoja netaktnost, s katero se je prepovedal iz bedastih formalnih vzrokov strokovni shod pravniškega društva. Prav po nepotrebnem razburja vlada na ta način duhove. Z vso energijo nam je dalje skrbeti, da se nam zgradi gimnazijsko poslopje. Potreba reaktivacije kranjske gimnazije postala je eminentna. Opozarja nadalje na pomankanje izprašanih slovenskih suplentov in izreka željo, da bi se več Slovencev posvetilo filozofičnim študijam. Od posl. Hribarja omenjeni slučaj, da se je z arogantno opazko vrnila neka pošiljatev na Koroško v slovensko Celovško okolico, ker je imela slovenski napis, je res prava monstrozitet, ki se mora ostro grajati. Baron Schwegel govoril je o zatiranih Nemcih. Jaz bi želel le jeden sam teden slovenski narod v tistem položaji, v katerem so „zatirani“ Nemci! Politiški položaj predrugačil se je temeljito od adrese debate. V ministerstvo vstopil je Kuenburg — izstopil je baron Pražak, kateremu so Slovenci mnogo hvale dolžni. Ločil se bode od nas mož, ki je 12 let pravično ravnal kot deželni predsednik. (Dobro!) Položaj postal je torej težaven. Previdno nam bode treba postopati, če treba pa tudi tako odločno, kakor to zahteva čast naroda. (Dobro! Dobro!) S tem zaključila se je generalna debata in se je prestopilo v podrobno razpravo.

Deželni zbor kranjski.

V Ljubljani, 27. septembra.

(V. seja. *) — Ob 1/2 10. uri zjutraj otvori dež. glavar sejo, konstatuje sklepčnost zbornice. Prečita se zapisnik zadnje seje in potrdi brez ugovora. Došle prošnje izroči dež. glavar deželnemu odboru, da jih reši v svojem področji.

Posl. Hribar poroča o prošnji krajnega šolskega sveta v Št. Vidu pri Vipavi za podporo za napravo šolskega vrta. Čita prošnjo, v kateri se poudarja, da občina vsled uim zadnjih let nima sredstev, da bi zadostila zahtevam zakona. Ljudstvo je obubožalo, torej se le z izdatno podporo deželnega zbora more ustanoviti šolski vrt. Okrajni šolski svet v Postojini priporoča to prošnjo. Finančni odsek predlaga:

Krajnemu šolskemu svetu v Št. Vidu pri Vipavi dovoli se za napravo šolske drevesnice iz deželno-kulturnega zaklada jednokratni donesek 50 gld.

Isti poslanec poroča o prošnji Andreja Rovana, lastnika gozdne dravesnice na Colu, za podporo. Prositelj poudarja, da bi stroški za povečanje drevesnice in napravo vodnjaka, ki bi zadostoval tudi pri suši, znašali nad 300 gld. in se nadeja, da bode dež. zbor uslišal njegovo prošnjo. Županstvo na Colu priporoča prošnjo. Finančni odsek predlaga:

Andreju Rovanu, posestniku na Colu, dovoli se za razširjenje in za svrhi Colje ugajajočo uravnavo njegove gozdne drevesnice jedenkrat za vselej

*) Glavno debato iz razprave o proračunu deželnega zaklada prinašamo že danes na prvem mestu našega lista.

 Dalje v prilogi.

poroči z nevesto, katero mu je on izbral, a Friderik se brani, češ, da se je prvič ženil po očetovi volji, drugo ženo naj si izbere po svojem srci. Tolika upornost razdraži oblastnega Hermana; brez ovin-kov očita sinu, kar mu je Soteščan povedal ter zahteva, ko Friderik ne taji, naj raztrga to vez. Veronika, čuvši kaj se godi, prihi in prosi grofa Hermana odpuščanja, a ta jo odurno odganja, Friderika pa prisili z grožnjo, da zapusti Veroniko in gre z očetom, samo da ne izgubi prava prvo-rojenca.

Četrto dejanje. Veronika ostala je sama na Ostrovu v varstvu Soteščana, ki ji pripoveduje, da je Friderik nanjo skoro že pozabil in se udal očetovi volji, samo da ne izgubi nasledstva, dočim razšir-jajo grofovi ljudje govorico, da je Veronika čarov-nica. Soteščan prigovarja Veroniki, naj z njim po-begne, a ona odbija njegove ponudbe s preziranjem, ker zaupa Frideriku. Soteščana premaga strast, bliža se Veroniki, da siloma dobi, česar z lepa ne more, a Veronika se mu krepko ustavi, braneč se s sve-tilko. V tem hipu ustopi zvesti Vukašin s svojimi ljudmi in reši Veroniko, ki misli, da je prišel Friderik, a spozna na svojo žalost, da je le Vukašin. Staremu prijatelju zaupa brez strahu in beži z njim z Ostrova.

Soteščan hiti naznaniti to dogodbo grofu Her-manu. Sumi, da je Friderik svojo ženo otel in od-peljal na varen kraj. Stari grof mu veruje ter zavrže sina Friderika in ga pošlje v Budimpešto. Komaj pa je Friderik, ves obupan, da je zaradi ženske izgubil pravo naslednika, ostavil Celjski grad, dobi stari grof poročilo, da mu je drugo-rojenec in sedaj naslednik, mladi Herman, nagloma umrl in v jezi, da se mu podirajo vsi njegovi nameni in v misli, da je morda Veronika čarovnim potem pro-uzročila smrt Hermanovo, zaroti se, da jo uniči.

Peto dejanje vrši se na mestnem trgu v Celji. Veronika stoji pred cesarskim sodiščem, tožena, da je s hudičevimi sredstvi očarala in zapeljala grofa Friderika, zatajila vero in zakrivila smrt Her-mana. Veronika se zagovarja, da je zgol iz ljubezni do naroda, katerega je hotela osrečiti, udala se želji Friderikovi in sodniki odidejo na posvetovanje. Vukašin prihi, da bi pričal za Veroniko in očita navzočnemu grofu Hermanu, da je podmitil sodišče. Herman ukaže hlapcem, naj Vukašina uklenejo, a ta se brani in uname se srditi boji. Da reši zvestega Vukašina, prizna nedolžna Veronika, da je čarovnica, a njena žrtev ne pomaga Vukašinu nič, Hermanov hlapec ga zabode in hrabri junak se zgrudi. Zadnja uteha mu je zavest, da ga ljubi Veronika in da

bode vsaj na onem svetu z njo združen. Sodniki se v tem vrnejo in naznanijo razsodbo. Sodišče se ni prepričalo o krivdi Veronikini in oprosti za-tegadelj obtoženko. A tu poseže maščevanja željni Herman vmes in obsodi Veroniko, ker je pripoznala svoje čarovništvo, na smrt. Veronika kolne rod Cel-ljanov — potem jo odpeljejo na grmado.

To je vsebina igri, v kateri se nam pred-stavlja usoda plemenite žene, katere tragična krivda je to, da je ravnala, kakor ji je velevalo srce. Ve-ronika je žrtva svojega idealnega mišljenja, žrtva oholosti Celjskih grofov. Trdosrčni grof Herman, zvesti Vukašin, podli Soteščan in Friderik, v prvi vrsti pa Veronika, vsi ti toli nasprotni si značaji risani so jako karakteristično. Subtilen kritik uteg-nil bi morda reči, da posamni prizori niso v pravi notranji zvezi, da je motivacija nekoliko nedostatna in prisiljena, toda upravičenost teh pomislov po-kaže se šele pri predstavi. Gotovo je, da so v igri, zlasti ob konci posamnih dejanj, nekateri zelo efektni prizori, da je vsako dejanje živo in do konca zanimljivo, in da so glavne vloge za spretnega igralca jako hvaležne. Ker je vrh tega igra tehnično prav dobro razpletena, snov pa interesantna, upamo, da bode prva predstava v novem gledališči sijajno uspela.

Malovich

podpora 150 gld., ki naj se izplačajo iz deželno-kulturnega zaklada.

Dalje poroča o prošnji Uršule Zanoškar, vdove dež. oficijala za dosmrtno podaljšanje in zvišanje miloščine. Finančni odsek predlaga:

Vdovi deželnega kancelijskega oficijala gospej Uršuli Zanoškarjevi, stanujoči v Kranjski gori, podaljša se dosedanja letna miloščina 120 gld. na dobo petih let z dostavkom, da je to miloščino plačevati iz deželnega zaklada.

Posl. Hribar poroča na dalje v imenu finančnega odseka o proračunu gledališkega zaklada za leto 1893.

Pri javni dražbi gledaliških lož dosegel se je mnogo večji donesek in se je skupila mesto proračunjenih 7000 gld. vsota 13.224 gld. Finančni odsek je vesel takega uspeha, ker bode mogoče poplačevati točno dolg in amortizovati investirani kapital. V proračun za 39 lož (6 jih je rezerviranih) postavi naj se povprečna cena, da ne bode iznenadjanja in sicer v okroglem znesku 10.000 gld. Iz letošnjega preostanka skupil dovoli naj se izredna podpora „Dram. društvu“ 1000 gld. in nemškemu vodji 1000 gld. za bodoče leto, za letos pa vsakemu izredna podpora 500 gld.

Uradnikom, ki so pri stavbi gledališke zgradbe imeli posla, dovolijo naj se izredne nagrade, kakor je to običajno tudi drugod pri enakih prilikah. Naše gledališče je zgradba, s katero se ne more primerjati kaka druga naših zgradb glede težav pri stavbi in je mojstersko izvršena zunaj in znotraj. Deželni inženier g. Hraskey nadzoroval je stavbo od ranega jutra do večera, tudi izven uradnih ur in postopal strogo s podjetniki. Njegovi marljivosti in vestnosti je v prvi vrsti zahvaliti, da se je delo izvršilo tako lepo. Istotako podpiral in nadomeščeval ga je jako marljivo in bil izredno delaven arhitekt g. Hruby in za oder pridobil si je zaslug gledališki mojster g. Bittner. Finančni odsek torej nasvetuje, naj dobe imenovani gospodje nastopne nagrade: Inženier gosp. Hraskey 600 gld., arhitekt g. Hruby 200 gld., in gledališki mojster g. Bittner 50 gld. Predlog se vsprejme brez ugovora. Dalje predlaga finančni odsek:

1. Proračun gledališkega zaklada za l. 1893 s potrebnostjo: redno 18.837 gld. in izredno 3750 gld., ter s pokritjem: rednim 12.580 gld., tedaj z nedostatkom: rednim 6257 gld. in izrednim 3750 gld., in po tem takem v skupnem znesku 10.007 gld. se odobri.

2. Od proračunjenega nedostanka ima se 10.000 gld. pokriti iz deželnega zaklada, 7 gld. pa iz blagajniške gotovine. Ako bi le-ta ne zadostovala, naj se poslednje imenovani znesek prenese na račun nastopnega leta.

3. Iz večjega — na leto 1892. odpadajočega skupila za lože v znesku 2908 gld. dovoljuje se: slovenskemu dramatičnemu društvu v Ljubljani izredna podpora 500 gld. in podjetništvu nemških gledališčnih predstav za sezono 1892/93 isto tako izredna podpora 500 gld.

4. Načelno se določa, da se imajo vsakoletni prebitki gledališkega zaklada, potem, ko bodo sklenjeni in poravnani stavbeni troški, porabiti za hitrejšo amortizacijo za stavbo deželnega gledališča najetega posojila 100.000 gld.

Proračun in predlogi finančnega odseka se odobré. (Dalje prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 28. septembra

Delegaciji.

Čuje se, da bode zasedanje delegacij trajalo to pot tri tedne. V ponedeljek, dne 3. oktobra vzprejel bode cesar delegate v Budi in sicer v navadni vrsti, avstrijske ob 12. uri, ogerske pa ob jedni. Običajni diner pri dvoru vršil se bode šele v drugi polovici meseca oktobra. Ogerska opozicija spravila bode v razgovor, kakor smo že javili, cerkvenopolitične homatije in balkansko vprašanje, pri obravnavi v proračunu vojnega ministerstva pa jezikovno vprašanje v vojski in dveletno službovanje. Tudi drugih želja ima ogerska opozicija mnogo, a upanja ni, da bi kaj dosegla.

Češki deželni zbor.

V včerajšnji seji dež. zbora češkega izročili so Mladočehi svoj načrt adresi na cesarja, zahtevajoč, da se odkáže odseku 15 članov v posvetovanje in poročanje. V načrtu naglašajo se udanost do cesarja in dinastije, a če se — pravi načrt — izražajo v posebni adresi potrebe in želje naroda, ne smi se to zdelo v skrbi za interese naroda, ampak

tudi v skrbi za interese dinastije in države. Načrt navaja potem uzroke, zakaj se češki narod protivi razdelitvi sodnih okrajev, ter tožbi radi preganjanja čeških manjšin, radi „nemoralnega“ delovanja nemškega Schulvereina, radi pristranosti vlade, ki tlačí Čehe a protežira Nemce. Vlada hoče v nasprotju z določbami ustave in zakona razdeliti sodne okraje; češke uradnike odpravlja iz nemških krajev, v češke kraje pa pošilja nemške uradnike, ki ne znajo češkega jezika. Zato treba odpraviti vse nezakonite naredbe, ki so v nasprotju s pravicami kraljestva. Samo če se deželam češke krone vrne samostojnost, če se vrne deželnemu zastopu češkemu prejšnja veljava, če se ustanovi obema narodoma jednaka dež. vlada, moči je premeniti sedanje neznosne razmere. Sprava bode osnovana na pravičnosti, a dosegla se bo lahko, ako se da cesar kronati kraljem češkim in potrdi tako prava tega kraljestva. — V tej isti seji izročili so Staročehi načrt zakona o izvršitvi narodne ravnopravnosti pri političnih uradih in sodiščih. Ta predlog je važen s pravopolitičnega ozira. Vlada si prisvaja pravico urediti to stvar naredbenim potom, Staročehi pa sodijo, da pristojna v zmislu drž. osn. zakona to pravo dež. zborom, ker vlada naredbenim potom nikakor ne more določiti o osnovnih pravicah državljanov, tem manj, ker naredbe nimajo popolno veljavo, ker se je zoper nje lahko pritožiti. — Načrt je jako obsežen in določa natančno, kako je pri vseh uradih izvrševati ravnopravnost. — Mladočeška adresa in staročehski predlog prideta na vrsto še le v drugi polovici sesije. Dež. zbor se je razšel

Cesar Viljem in grof Taaffe.

Začetkom meseca oktobra pride cesar Viljem na Dunaj. Oficijelno se ta obisk tolmači kot nov dokaz intimne zveze mej vladarjema, ker ni niti političnega niti gospodarskega vprašanja, katerega bi bilo tem izrednim potem rešiti. Brez pomena za avstrijsko politiko pa ta obisk vender ni. Znano je, da grof Taaffe v nemških krogih ni priljubljen in ko se je cesar Viljem zadnjič mudil na Dunaji, dal je temu čustvu duška, odklikujoč Tiszo, a prezrši grofa Taaffea. Tudi grof Herbert Bismarck, ko je bil še drž. tajnik, obiskal je v Budimpešti vse ministre, dočim ga na Dunaji ni mogel nihče najti. Uzrok temu je baje Slovanom prijazna politika grofa Taaffea; a ker je plemeniti grof zadnji čas plašč obrnil, radovedni smo, kako se bode ta pot gledala grof Taaffe in cesar Viljem.

Rumuni in Madjari.

Dne 20. t. m. priredili so Rumuni v Laczfalu veliko ovacijo svojemu ondotnemu župniku dr. Ladislavu Lucaciu, ki je bil radi svojega intenzivnega delovanja za narodno stvar odstavljen od službe. Ovacije se je udeležilo nad 10.000 Rumunov. Na posebnem shodu sklenilo se je odposlati sv. očetu adreso, kjer se izraža solidarnost župljanov z župnikom in prosi papeža, da popravi zlo, katero je storil madjarski škof. Rumuni izjavljajo v adresi, da se dajo raje uničiti, nego da bi zapustili svojega župnika.

Vnanje države.

Srbske razmere.

Radikalni „Dnevni list“, napada regenta Ristića jako srdito zaradi izjav storjenih proti poročevalcu Peterburških „Novostij“. List sodi, da je Ristić kapituliral pred Rusijo in zato kliče tudi na pomoč metropolita Mihaela, ki ima v Rusiji mnogo upliva, da bi tako zagotovil liberalno vlado. Po mnenji imenovanega lista si je Ristić s tem zelo škodil, ker za takšno politiko ni unet noben Srb — Vest, da se v kratkem osnuje samostojna katoliška škofija za Srbijo, je popolnoma neresnična. Konflikti, ki so nastali s katoliško duhovščino, so vsled upliva škofa Strossmayerja odpravljeni.

Ruska in Bolgarska.

Znani ruski publicist Tatiščev dokazuje v „Ruskem Vestniku“, da ima Rusija pravico zasesti in pridržati Bolgarsko kot v vojni osvojeno deželo. Sklicevaje se na nekatere določbe Berolinske pogodbe gledé volitve bolgarskega kneza in guvernerja vzhodni Rumeliji piše Tatiščev: V teh odstavkih določeni so jedini pogoji, pod katerimi se je Rusija odrekla pravici, osvojiti si Bolgarsko tostran in onstran Balkana, kajti ta zemlja pridobljena je bila z orožjem in od Turčije — v Sanktšefanski pogodbi — jedino le Rusiji prepuščena. Ruski car se je tej pravici velikodušno odpovedal v korist Bolgarske in si pridržal le jedno pravo, katero je priznal tudi drugim velesilam, čeprav niso storili ničesar za osvojenje Bolgarske, ugovarjati proti volitvi kneza in guvernerja, če bi ta dva ne bila vredna njegovega zaupanja ali bila nevarna ruskim interesom. Takšna oseba je princ Ferdinand Koburžan, ki si je samovoljno in nepostavno prilastil naslov in dostojanstvo kneza ter osvojil pravice bolgarskega kneza na vzhodno Rumelijo. Če se Rusija brani pripoznati Koburžana, opira se pri tem na Berolinsko pogodbo. In s tem, da se mudi Koburžan v Bolgarski in jo vlada, s tem so brezdomno kršena prava Rusije, katera prava si je pridobila s tem, da se je odrekla osvojeni Bolgarski brez vsakeršne kompenzacije. Posledica tega, da se ne vrše pogoji, pod katerimi se je Rusija odpovedala svojim pravicam, je ta, da so njena prava postala zopet veljavna, kajti s tem, da se je kršila Berolinska pogodba, postala je za Rusijo neveljavna.

Dopisi.

Iz Litije 22. septembra. [Izv. dop.] (Občni zbor „Litijskega pevskega društva“.) Zadnjo nedeljo, v 18. dan t. m., imelo je naše pevsko društvo svoj letni občni zbor v prostorih gostilne g. Ljud. Treota. Zbralo se je precejšnje število podpornikov, nekaj gospa in vsi gospodje pevci. Predsednik društva, preč. g. župnik J. Zupančič pozdravi navzočnike presrečno ter omeni veliko izgubo, ki je zadela društvo, namreč v najlepši moški dobi umrlega, večletnega marljivega odbornika gosp. Lovra Turo, ki je prvi oral ledino na pevskem polju v Litiji. G. predsednik pozove društvenike, naj v znak hvaležnosti ustanejo raz sedeže, kar se zgodi. Namesto umrlega tajnika poročal je o delovanju pevskega društva g. blagajnik Iv. Gregorčič. Iz njegovega temeljitega poročila povzamemo, da je društvo navzlic mnogim neprilikam vender lepo napredovalo.

O društvenem premoženju poroča isti gospod. Iz poročila je razvidno, da je društvo v dobrem gmotnem stanju, akoravno se je zadnje čase število podpornikov nekoliko zmanjšalo. Nadejamo se, da z novim društvenim letom pristopijo mnogi prijatelji lepega petja ter s tem društvu omogočijo vspešno delovanje.

V odboru ostanejo večinoma stari člani, in sicer: preč. g. župnik J. Zupančič, predsednik; njegov namestnik je g. Val. Vončina, c. kr. sodni kancelist; tajnikom se izvoli mesto pokojnega g. Ture g. nadučitelj J. Ravnikar; blagajnikom g. notarijatni koncipijent Iv. Gregorčič; arhivar ostane dosedanj zasluzni g. G. Černe; namestnika sta pa gg. dr. Ig. Pavlič in notar Luka Svetec. Za pevovodjo se izvoli novi g. občinski tajnik in orglavec Peter Jereb, znan kot izvrsten muzik in pevec. S to novo močjo pridobilo je naše društvo mnogo — in uverjeni smo, da bode naš pevski zbor ne le ohranil svojo pripoznano veljavo, ampak še krepkejšo razvijal se. — Pregledovalcema računom se izvolita gg. Viktor vitez Andrijoli in Anton Orehek.

Na to g. Ravnikar v imenu društva v lepih besedah zahvali g. dosedanjega društvenega predsednika za trud, ki ga ima z društvom, povdarjaje ljubezen njegovo do lepega petja, kajti četudi gosp. župnik ni posebno trdnega zdravja, vender je obljubil delovati še nadalje v blagor društva, kolikor bode v njegovih močeh. Vsemogočni naj pa nam ohrani g. predsednika še mnogo let, podeli mu potrebnega zdravja! Tem besedam sledilo je občno pritrdjevanje. G. blagajnik Iv. Gregorčič slika potem v jedrnatih besedah velike zasluge navzočnega osivelega prvoboritelja, najintimnejšega prijatelja očeta Slovencev, ranjkega Bleiweisa, za narod slovenski. S kako mladeniško ognjevitostjo g. Svetec naše uam po Božji in prirodni postavi pripoznane pravice in svetinje s svojo izvrstno zgovornostjo brani, vé vsak zaveden Slovenec. Tičoč se naših lokalnih razmer, moramo nedvojbeno pripoznati, da ima g. Svetec pri vseh javnih napravah, društvih, osobito pa pri pevskem društvu neveljivih zaslug, s početka ustanovitve do danes, kajti on podpira radovoljno vsako narodno stvar gmotno v prav obilni meri. Radi velikih zaslug za Litijsko pevsko društvo nasvetuje g. govornik, da današnji občni zbor izvoli g. notarja Luko Svetca svojim prvim častnim članom, na kar nastane nepopisna navdušenost in odobravanje zborovalcev. Nasvet vzprejme se jednoglasno, po dvorani pa so zadoneli gromoviti Živio-klici prvemu častnemu članu gosp. Svetcu! Navzočni g. Svetec zahvali se za izkazano čast, obljubivši, da bode še dalje deloval za obči blagor in napredek slovenskega naroda. Tem besedam sledili so znova gromoviti Živio-klici.

Ko se je g. predsednik še gospodom pevcem zahvalil za velik trud, ki ga imajo s petjem, proseč jih, da naj vztrajajo še dalje, zaključil zborovanje z gorečo željo, da bi se pevsko društvo v prihodnje vsestransko razcvitalo.

Domače stvari.

— (Deputacije pri otvoritveni predstavi deželnega gledališča.) Gospod Fr. A. Šubert, ravnatelj kralj. češkega deželnega in Narodnega divadla v Pragi, pride jutri k otvoritveni predstavi našega deželnega gledališča. — Dalje sta prijavili uredništvu „Obzora“ in „Agr. Tag bl.“ da pošljeta svoja zastopnika. — Iz slovenskih krajev oglašajo svoj prihod zastopniki raznih društev.

— (Slovenske predstave v dežel- nem gledališču) bodo nastopne dni: Otvoritev v četrtek 29. t. m., v petek 30. t. m. se po- navlja „Veronika Deseniška“. V ponedeljek 3. oktobra prva operna predstava. Dalje bodo pred- stave: V nedeljo 9., sredo 12., soboto 15., četrtek 20., nedeljo 23., sredo 26. in so- boto 29. oktobra. To so dnevi, odločeni za ta in bodoči mesec za slovenske predstave.

— (Komisijski ogled novega gleda- lišča.) Včeraj ogledala si je gledališče komisija, v katero so odposlali svoje zastopnike dež. vlada, dež. odbor, magistrat, policija, ognjegašno društvo in dra- matično društvo. Udeležil se je tudi nemški gledališčni ravnatelj. Komisija se je osvedočila, da zadošča novo gledališče v vsakem obziru vsem predpisom in tudi stroji funkcionirajo povse točno.

— (Jurčičeva „Veronika Deseniška“) dobiva se na prodaj po 20 kr. pri gg. Ant. Zagor- janu, J. Giontiniju in v čitalnični trafiki, Še- lenburgove ulice.

— (Vožnja k deželnemu gledališču.) Z ozirom na jutrišnjo predstavo opozarjamo občin- stvo, da je k gledališču voziti po Franca Jožefa cesti, nazaj pa po Knafljevih ulicah. Vozovi čakajo na obeh straneh gledališča.

— (Umrli) je včeraj g. Andr. Gregorič, c. kr. sodni in mestni zdravnik v p., meščan Ljub- ljanski in posestnik zlatega križca za zasluge v 89. letu dobe svoje. Pokojnik je bil najstarejši kranjski zdravnik ter v Ljubljani splošno znan in spoštovan. N. v m. p.!

— (Šentjakobsko-Trnovska ženska podružnica sv. Cirila in Metoda) ima v ne- deljo, dne 2. oktobra letos svoj prvi redni občni zbor pri „Virantu“ in sicer ob ugodnem vremenu na vrtu imenovane restavracije, združen z veselico in petjem. Na podstavi oblastno že potrjenih pravil konstituiral se bode pred vsem stalni odbor, zatem pa se bode vršila veselica po vsporedu, katerega bode mo pravočasno priobčili. Na to veselico pre- potrebne šolske družbe opozarjamo že danes slavno občinstvo, katero se bode glede na velekoristne na- mene te družbe in v priznanje marljivega delo- vanja našega ženstva gotovo kolikor moči mnogo- brojno udeležilo.

— (Čitajte „Agramer Tagblatt“!) V včerajšnji številki tega lista natisnjen je izvrsten dopis iz Ljubljane o novem gledališču in to pod karakterističnim zaglavjem: „Für wen wir unser neues Theater bauten“. Dopis pisan je sicer rezko in bode izvestno preveč popustne kroge neljubo zadel, a resničen, utemeljen in umesten je popol- noma in zato opozarjamo nanj naše čitatelje.

— (Slavnost vinske trgovatve) združeno s koncertom in plesnim venčkom priredi občo de- lavsko izobraževalno pravo-varstveno in podporno društvo v Ljubljani v nedeljo dne 2. oktobra 1892 v steklenem salonu kazinske restavracije s sodelo- vanjem vojaške godbe. Začetek koncerta ob 8. uri. Sprevod v vinograd točno ob 9. uri zvečer. Po vinski trgatvi plesni venček. Blagajna se odpre ob 7. uri zvečer. Vstopnina: Prej kupljene vstopnice 30 kr., pri blagajni 40 kr. Vstopnice se dobivajo do 7. ure zvečer v glavni tobakarni (Mestni trg) in v tobakarni v prejšnjem Čitalniškem poslopji. K obilni udeležbi uljudno vabi slavnostni odbor.

— (Posebni vlak) na Reko, Trsat in v Opa- tijo pelje po zelo znižani ceni, kakor druga leta, tudi letos dne 1. oktobra ob 1/4 na 10. uro dolo- dne iz Ljubljane. Priredi ga Josip Pavlin, lastnik potovalne pisarne. Ker je cena tja in nazaj za II. razred le 5 gld. 25 kr., za III. razred 3 gld. 50 kr. in povratek v 14 dneh mogoč; ker je tudi zato poskrbljeno, da se vlak v Matulji-Opatiji ustavi, in je vreme za potovanje jako ugodno, naj se ta lepa prilika ne zamudi.

— (Iz Trebnjega) piše se nam: Dne 21. t. m. se je tudi pri nas jako slovesno zasadila prva lopata za zgradbo železnice v prisotnosti g. želez- ničnega nadzornika Klemenčiča, tukajšnjega urad- ništva, zastopnikov občin in mnogobrojnega občin- stva. — V nedeljo priredili smo potem v proslavo tega, za naše kraje toli pomembnega dne posebno veselico pod košato lipo g. E. Tomšiča, pri kateri se je občinstva kar trlo. Sodeloval je tudi oddelek meščanske godbe Novomeske. Mej pokanjem topičev napil je prvi g. c. kr. okrajni sodnik Golja preavet- lemu cesarju, potem pa so se vrstile napitnice vsem gospodom, ki so si stekli zaslug za našo dolenjsko železnico. To je bil zares dan splošnega veselja. —

Delo pričelo se je že malo ne na celi progi od sv. Lorenca do Ponikev ter vidno napreduje.

— (Iz Litijske okolice) se nam piše: S preložitvijo ceste čez Bogenšperk pridobili so mnogo posebno trije sodni okraji, Litija, Zatičina in Trebno. Ko se dodela Dolenjska železnica, bode od tega imela veliko dobička tudi vsa Dolenjska, ker potem bode in je tudi že sedaj zlasti iz Litije čez Bogenšperk živahen promet. Te dni dobajalo je veliko raznega stavbinskega orodja na Litijski kolo- dvor za Dolenjsko železnico, kar so izvažali vozniki večinoma od one strani Bogenšperka, pa tudi iz Litijskega okraja, ki so pa godrnjali, da ni vsa cesta preložena, tako ne prvi del od Šmartnega čez Črni Potok in zadnji del od Pustega Javorja do Pluske. Poklicane zastopnike teh okrajev prosimo in jih opozarjamo na to, da svoj glas povzdignejo še za preložitve ostale ceste čez Bogenšperk, ker le potem pridobi cesta pravi pomen, kadar bode vsa preložena. To ne bode samo interesovanim okrajem v korist, ampak vsej Dolenjski! Ravno tako je neobhodno potrebno, da se preloži okrajna cesta čez hrib nad Litijo, kajti kako težavna je ta pot za težke vozove, vé vsakdo. Okrajni cestni odbor se je baje o tem že razgo- varjal in sklepal? Davkoplačevalci pričakujemo, da se v tej velevažni stvari kmalu kaj korenitega ukrene. S samimi obljubami in sklepi nam ni nič pomagano. Uverjeni smo tudi, da bode cestnemu odboru deželni zastop pritekel na pomoč. Reč je silno nujna, ker imajo vozniki s pripragami na omenjenih še nepreloženih krajih deželne ceste ve- liko nepotrebnih izdatkov, tako, da prav malo za- služijo.

— (Čudna najdba.) Minoli teden poprav- ljali so župnišče v Veliki Nedelji in razdrli tlá. V veži našli so pod tlakom človeško okostje in ko so iskali dalje, še štirinajst drugih. Na mestu, kjer je sedaj župnišče, stal je v prejšnjem stoletju ženski samostan. Misel, da so ta okostja še iz dobe fran- coskih vojsk (1808—1809) je neosnovana, ker je bilo tedaj že postavljeno sedanje župnišče.

— (Potrjen zakon.) Cesar je potrdil od dež. zbora goriškega sklenjeni zakon o varstvu ptičev, koristnih za poljedelstvo in vrtnarstvo.

— (Državni poslanec grof Alfred Coronini) mudi se že nekaj tednov v Bolcu. Prebivalstvo vzprejelo ga je jako laskavo in ker se posl. grof Coronini zanima živo za interese svojih volilcev in vsega okraja ter z radodarno roko pod- pira vse koristne naprave, stekel si je splošne sim- patije.

— („Goriški Sokol“) ima izredni občni zbor v nedeljo dne 2. oktobra popoldne v društve- nih prostorih. Na dnevnem redu je določitev glede najema društvenih prostorov, dalje razni predlogi o društvenih zadevah. Po dokončanem občnem zboru bode domača zabava s plesom.

— (Nesreča.) Petletni Janez Mahorčič za- pustil je stanovanje svojih starišev v Trstu in šel v mestni log iskat gob. Nesrečni fante povžil je nekaj surovih gob in sicer strupenih, ter valed tega umrl malo ur pozneje.

— (Vabilo k občnemu zboru po- družnice sv. Cirila in Metoda v Pod- gradu) dne 6. oktobra t. l. ob 2. uri popoldne. Vspored: 1.) Poročilo podružničnega načelnštva po § 12. družbinih pravil. 2.) Volitev bodočega odbora. 3.) Prejemanje uplačil od letnikov in podpornikov. 4.) Morebitni predlogi. Mej zborovanjem vzprejemajo se tudi novi člani. K obilni udeležbi vabi najuljudnejše odbor.

Književnost.

— „Slovanski Svet“ ima v št. 18. na- stopno vsebino: Narodnost in parlament. — Dija- kom. — O kritiki dr. Mahniča. — Ruske drobtin- ice. — Korrespondent. — Slovenec. — Knez Meščerskij pa njegov dnevnik „Graždanin“. — Wol- fov slovensko-nemški slovar. — Dopisi. — Ogled po slovanskem svetu. — Književnost. — „Slovanski Svet“ prinašal bode, začevši s prihodnjo številko, zanimivo in poučno razpravo: „Rusko pravopisanje za učeče se“. Spisal Aleksander Iljič Jelsin, poslo- venil dr. Jenko. Stališče, na katerem stoji „Slo- vanski Svet“, je gotovo zanimivo in ker je list pisan stvarno in dostojno, želeli je, da bi ga slo- venska inteligencija izdatno podpirala.

— „Argo“. Zeitschrift für krainische Landes- kunde. Tretja številka tega zanimivega časopisa, ki ga izdaje dr. muzejni kustos g. Müller, ima

tri večje članke: Die „Gradišča“ in Krain, (z lito- grafirano prilogo) „Die Römerbrücke bei Steinbrück“ in „Die aegyptische Mumie im Landesmuseum zu Laibach“. Poleg teh ima lepo zbirko malih člankov in vesti, ki utegnejo zanimati prijatelje starinarstva. Večino člankov spisal je izdajatelj sam, drugi pa so od raznih sodruznikov.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Atena 28. septembra. Lloydov parobrod „Thebe“, na katerem je bilo 35 mornarjev in 50 potnikov, razbil se je ob predgorji Siyias. Grška vojna ladija odplula je na lice mesta na pomoč.

Marzija 28. septembra. Delavski kon- gres se je razšel, vzprejemši resolucijo, da je dne 1. majnika povsod delo ustaviti.

Rostovdon 28. septembra. Oboroženi razbojniki napadli v Rostov vozeči vlak, smrtno ranili železniškega blagajničarja, oropali 5000 rubljev ter ranili strojnika in nekega tehnika.

Razne vesti.

* (Kolera) v Galiciji pojenjuje ter nastopa le sporadično. To je uspeh strogih in vestnih sani- tarnih naredb avstrijskih oblastij. Povsem utemeljeno je tedaj upanje, da se za sedaj bolezni po Avstriji ne bo mogla dalje razširiti. Tudi iz Hamburga do- hajajoča poročila glasé se ugodno. Dne 25. t. m. zbolelo je le še 70 in umrlo 31 oseb. Do 24. t. m. zbolelo je v Hamburgu po uradnih sestavkih vsega skupaj 17.157 oseb, umrlo pa od teh 7339, tedaj 42,8 odstotkov.

* (Sveta suknja v Trieru.) Pisatelj bro- šure zoper božjo pot k sveti suknji v Trieru, pro- testantski teolog Reichard, obsojen je bil te dni zaradi zasramovanja relikvij in razžaljenja škofa Koruma na šest tednov, tiskar Sonnenburg, ki je brošuro založil, pa na tri tedne zapora.

* (Samomor usmiljenesestre.) V samostanu usmiljenih sester v Zagrebu našli so v soboto sestro Maksimo mrtvo pred sveto podobo na hodniku. Zdravniška preiskava je dognala, da se je sestra Maksima, ki je bila že dlje časa tes- lesno in duševno bolna, otrovala s karbolno kislino.

* (Največji parnik na svetu) spustili so dne 7. septembra t. l. pri Glasgowu v morje. Ime mu je „Campania“, dolg je 200 m, širok 25 m, in gre tako globoko v morje, da prežene 19.000 ton vode, t. j. blizu 3000 ton več, nego dosedanje naj- večje ladje. Meseca aprila prihodnjega leta odplul bode k razstavi v Čikago in bode potreboval do Novega Yorka malo več, nego pet dni.

* (Samomor v čudnih okoliščinah.) K Požunskemu zlatarju Wittmannu prišel je v po- nedeljek sumen človek in mu ponudil v nakup nekaj zlatnine. Zlatar je opozoril redarstvo na tega moža, in policija ga je prišla. Pri zaslišanji vzel je tujec hipoma britev iz žepa in si prerezal grlo tako, da je obležal mrtev na mestu. Pri sebi imel je potni certifikat, iz katerega je vidno, da se zove Alojzij Szemerl. Sumi se, da je ta človek identičen z ro- parjem, ki je pred kratkim na Dunaji umoril in oropal zlatarja Lampela.

Narodno-gospodarske stvari.

— **Pogodno obravnave radi odkupa užitnine** od vina, vinskega in sadnega mošta in mesa za l. 1893., pogojno tudi za leti 1894. in 1895. vršile se bodo za vsak odkupni okraj posebe v uradnih prostorih dotičnega c. kr. davčnega urada ob 9. uri predpoludnem in sicer: v Trebnjem, Postojni, Metliki in Kranji, dne 21. oktobra; v Ljubljani, Žužemperku, Bistrici, Črnomlju in Kranjski gori dne 22. oktobra; v Litiji, Zatičini, Ložu, Ribnici in Trzinu dne 24. oktobra. Odkupnina znaša na leto skupaj za odkupni okraj: Postojna 10.000 gold., Bistrica 5.900 gld., Kranj 10.032 gld., Kranjska gora 3000 gld., Lož 6.000 gld., Ljubljanska okolica 28.000 gld., Litija 15.800 gld., Metlika 5.850 gld., Trzin 5000 gld., Ribnica 8.500 gld., Žužemperk 4.900 gld., Zatičina 5.300 gld., Trebnje 2.700 gld., Črnomelj 6.900 gld. — V sled dež. zak. z dne 12. febr. 1892 iz selske občine Spodnješišenske izločeno ter Ljubljanskemu mestu priklopljeno zemljišče, katero pa leži zunaj užitninske proge, se združi z davčnim okrajem Ljubljanske okolice. Pri pogodni obravnavi mora biti navzoča večina vseh obdavčenih obrtnikov od- kupnega okraja po osebah in obsegu obrtni in ta večina mora pogodbi pritrditi. Pooblaščenec se mo- rajo izkazati s poverjenimi pooblastili. Ponudbe je vložiti pri finančnem ravnateljstvu v Ljubljani, a pridejati jim je 10% varščino. Vsak ponudnik je tako dolgo vezan, dokler se mu ne aaznani, ali je njegova ponudba vzprejeta ali ne.

— **Tržaška trgovina** pojema, odkar se je od- pravila svobodna luka. Trgovinsko ministerstvo bavi se že dlje časa s tem, kako od pomoči tej kalamiteti. Prvi korak, ki se bo storil v to svrhu, je znižanje že- lezniških tarifov. Ravnateljstvo južne železnice imelo je včeraj prvo sejo radi posvetovanja o znižanju tarifov. Odločilni bodo ozri na tranzitno trgovino, ker bi mogel Trst, da so železniški tarif, nizki, delati Hamburgu uspešno konkurenco.

Listnica uredništva.

„Veritas“ v Savinjski dolini in gg. dopisnika iz Litjske okolice in Idrije: Mi smo svoje stališče proti znani stranki označili, v neplodno polemiko s temi ljudmi pa se že v interesu svojih čitateljev nečemo spuščati. Isto svetujemo tudi Vam, kajti takim ljudem pride se najprej do konca, ako se jih kolikor mogoče — ignorira. Javen preprič o lokalnih zadevah pa bi duhove še bolj razburil. Vrhimo svojo narodno dolžnost in preziramo malenkostna zabavljanja. Oprostite torej, da dopisov ne priobčimo. Zdravi in brez zamere! — Gosp. J. J. v S. Preveč časti za dotičnika! — X. v Č.: Podlistkov ne moremo vzprejeti ter sta Vam na razpolago; članek porabimo kolikor toliko o priliki. — Barnaba v C.: Hvala lepa!

Avstrijska specijaliteta. Na želodec bolehalo ljudem priporočati je porabo pristnega „Moll-vega Seidlitz-praška“, ki je preskušeno domače zdravilo in upliva na želodec krepilno ter pospešilo na prebavljenje in sicer z rastočim uspehom. Škatljica 1 gld. Po poštnem povzetju razpošilja to zdravilo vsak dan lekarnar A. MOLL, c. in kr. dvorni zalagatelj, DUNAJ, Tuchlauben 9. V lekarnah na deželi zahtevati je izrecno MOLL-ov prepat, zaznamovan z varnostno znamko in s podpisom. Manj nego 2 škatljici se ne razpošilja. 5 (42—13)

75.000 goldinarjev glavni je dobitok velike 50 krajske loterije. Opozorjamo naše cenjene čitatelje, da bo dežbanje že dne 15. oktobra.

„LJUBLJANSKI ZVON“

za vse leto 4 gld. 60 kr.; za pol leta 2 gld. 30 kr.; za četrt leta 1 gld. 15 kr.

Štev. 1. Deželno gledališče v Ljubljani. Or. pr. 478.

V četrtek, dne 29. septembra 1892.

Otvoritvena predstava.

Dramatično društvo v Ljubljani otvori deželno gledališče.

Program:

Overtura iz Glinkove opere „Ruslan in Ljudmila“. Prolog. Zložil Anton Fantek. Govori gospod Ign. Borštnik.

Alegorija.

Veronika Deseniška.

Tragedija v petih dejanjih. Po Josipa Jurčiča izvorniku za gledališče predelal Ignacij Borštnik. — Igro uprizori režiser gospod Ign. Borštnik.

OSOBE:

Deseničar, graščak na Desenicah — gospod Verovšek st.
Veronika, njegova hči — g. Borštnik-Zvonarjeva.
Teta Verončina — gospa Danilova.
Pater Tiburcij — gospod Perdan.
Milan Vukašin, obubožan plemič — gospod Borštnik.
Sotesčan, graščak v Soteski — gospod Sršen.
Herman, grof Celjski — gospod Verovšek ml.
Friderik Celjski, njegov sin — gospod Danilo.
Strežaj Hermanov — gospod Gecelj.
Friderikov — gospod Karlič.
Služkinja Verončina — gospica Slavčeva.
Sel — gospod Primožič.
Predsednik sodišču — gospod Lovšin.
Zagovornik — gospod Orožen.

Vitezi. Sodniki. Strežaji. Stražniki. Priče. Narod. Igra se vrši od 1. 1422 do 1. 1424. — Prvo dejanje na Desenicah, drugo, tretje in prva polovica četrtega dejanja na gradu Ostravcu; ostalo v Celji.

Kostumi od „Narodnega divadla“ v Pragi in od deželnega gledališča v Zagrebu. — Dekoracije sta napravila I. Kautsky & Rottomara, c. kr. dvorna gledališka slikarja na Dunaji. Rekviziti od bratov Bittnerjev. Strojni del vodi strojni mojster g. V. Bittner.

Začetek točno ob 7. uri, konec ob 10. uri zvečer. Prosimo priti v slavnostni obleki.

Dramatično društvo.

Pri predstavi svira godba slavnega domačega pešpolka bar. Kuhn št. 17.

Ustoppina:

Parterni sedeži I. do III. vrste 1 gld. 50 kr. Parterni sedeži IV. do XI. vrste 1 gld. — Balkonski sedeži I. vrste 1 gld. Balkonski sedeži II. in III. vrste 80 kr. Vstopnina v lože 60 kr. Parterna stojišča 70 kr. Galerijska stojišča 20 kr. Sedeži se dobivajo v čitalnični trafiki, Šelenburgove ulice, in na večer predstave pri blagajnici.

Blagajnica se odpre ob 6. uri zvečer.

Zahvala.

Podpisane izreka v imenu prostovoljnega gasilnega društva presrečno zahvalo vsem dariteljem dobrotkov, pevcem, požarnima brambama v Planini in v Zagorju in sploh vsem obiskovalcem za obilno udeležbo pri veselici dne 25. t. m.

N. Petrič, načelnik.

Umrli so v Ljubljani:

24. septembra: Marija Hrastnik, gostija, 72 let, Florjanske ulice št. 23, marasmus.
25. septembra: Merija Mancej, lampistova žena, 66 let, Gruberjeve ulice št. 4, marasmus.
26. septembra: Anton Fortuna, delavčev sin, 4 mesece, Marija Terezije cesta — Kolizej, božjast. — Alojzija Pogačar, priv. uradnika hči, 4 mesece, Mestni trg št. 23, oslavljenje.
27. septembra: Pavla Breskvar, hišnega posestnika hči, 8 mesecev, Trnovske ulice št. 4, katar v črevih. — Ivana Koman, krojačeva hči, 5½ letu, Opekarska cesta št. 4, bronhitis. — Andrej Gregorič, umirovljeni mestni zdravnik, 89 let, Dunajska cesta št. 3, otrpnenje srca

Tržne cene v Ljubljani

dne 28. septembra t. l.

Pšenica, hktl.	gl. kr.	Špeh povojen, kgr.	gl. kr.
Rež,	623	Surovo maslo,	80
Ječmen,	585	Jajce, jedno,	3
Oves,	455	Mleko, liter,	10
Ajda,	276	Goveje meso, kgr.	64
Proso,	604	Telečje	60
Koruz,	504	Svinjsko	64
Krompir,	440	Koštrunovo	36
Leča,	277	Pišanec,	40
Grah,	10	Golob	15
Fizol,	10	Seno, 100 kilo	196
Maslo, kgr.	8	Slama,	169
Mast,	94	Drva trda, 4 metr.	750
Špeh frišen	68	„ mehka, 4	5

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mokrina v mm.
27. sept.	7. zjutraj	739 0 mm.	13° C	sl. zah.	megla	
	2. popol.	737 4 mm.	22° C	brezv.	jasno	0-00 mm.
	9. zvečer	738 1 mm.	16° C	sl. svz.	jasno	

Srednja temperatura 17°6', za 3°8' nad normalom.

Dunajska borza

dné 28. septembra t. l.

	včeraj	danes
Papirna renta	96 60	96 70
Srebrna renta	96 35	96 35
Zlata renta	115 60	115 60
5% marčna renta	100 35	100 30
Akcije narodne banke	990 —	990 —
Kreditne akcije	312 50	313 75
London	119 65	119 65
Srebro	—	—
Napol.	9 51	9 51
C. kr. cekini	5 68	5 68
Nemške marke	58 72½	58 70
4% državne srečke iz l. 1854	250 gld.	140 gld. 25 kr.
Državne srečke iz l. 1864	100	185
Ogerska zlata renta 4½%	112	55
Ogerska papirna renta 5%	100	35
Dunava reg. srečke 5%	100 gld.	122
Zemlj. obč. avstr. 4½% zlati zast. listi	117	50
Kreditne srečke	100 gld.	190
Rudolfove srečke	10	3
Akcije anglo-avstr. banke	120	153
Tramway-društ. velj. 170 gld. a. v.	238	50

Popolno in praktično igranje na citre

poučuje doma in zunaj doma.

Kdo? in kje? pové iz prijaznosti upravništvo „Slovenskega Naroda“. (1060—3)

V nedeljo dne 2. oktobra t. l., otvoril bodem novo zidano, pri kolodvoru v Kranji stoječo restavracijo.

Točil bodem izvrstna in pristna vina in pivo ter postregel z dobrimi jedili. — Na razpolago imel bodem tudi prenočišča za gospode potovalce. (1070—2)
Priporočam se p. n. gg. potnikom in drugim za mnogobrojni obisk.
S spoštovanjem

Fran Ks. Sirc.

Mesto posebnega naznanila.

Potrjim srcem javljam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naš iskreno ljubljani oče, ded, praded in tast, blagorodni gospod

Andrej Gregorič

c. kr. sodnijski in mestni zdravnik v pokoji, meščan Ljubljanskega mesta, častni član društva Ljubljanskih strelcev, posestnik zlatega križca za zasluge i. t. d.

danes ob ½2. uri popoldne, v starosti 89 let, nagloma mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb bode v četrtek, dne 29. t. m., popoldne ob 4. uri, od hiše žalosti, na Dunajski cesti št. 3, na pokopališče k sv. Krištofu.

Zadušne sv: maše brale se bodo v več cerkvah.

V Ljubljani, dné 27. septembra 1892.

Henriette baronica Rohn, hči.

Dr. Andrej Gregorič, ravnatelj bolnišnice,

Dr. Vinko Gregorič, prakt. zdravnik, sinova.

Ana Gregorič poroj. Pogačnik,

Fani Gregorič poroj. Lenarčič, sinahe.

Robert baron Rohn, zet.

Vsi unuki in prauniki.

(1081—2)

Pristna

italijanska vina

v gostilni

(1073—2)

„pri belem volku“

(Weissen Wolf)

liter 36 in 44 kr.

Na najnovejši in najbolj način

umetne

(228—58)

zobe in zobovja

ustavlja brez vsakih bolečin ter opravlja plombovanja in vse zobne operacije, — odstranjuje zobne bolečine z usmrtenjem živca

zobozdravnik A. Paichel, poleg čevljarkega mostu, v Köhler-jevi hiši, I. nadstr.

Nova naročba

„Bazar“, za četrletje gld. 162, po pošti gld. 192.
„Frauenzeitung“, mala izdaja, za četr leta gld. 150, po pošti gld. 156.
„Frauenzeitung“, velika izdaja, za četr leta gld. 255, po pošti gld. 261.
„Mödenwelt“, za četr leta 75 kr., po pošti 81 kr.
„Mode elegante“, za četr leta gld. 1—, po pošti gld. 118.
„Mode Wiener“, za četr leta gld. 150, po pošti gld. 156 začne se ravnokar ter prevzemam naročila v natančno izvršenje.

Koledar za leto 1893

že v zalogi:

„Wiener Bote“, 40 kr., po pošti 45 kr.
„Der Jahres Bote“, 20 kr., po pošti 23 kr.
„Gartenlaube Kalender“, (eleg. vezan), 66 kr., po pošti 76 kr.
„Münchener Fliegende Blätter Kalender“, 66 kr., po pošti 69 kr.

V zalogi imam razne novo izišle upisne in zabavne koledarje od Steinbrunner-ja v Winterbergu od 25 kr. do 1 gld. 20 kr. (1064—3)

Dijaški koledar

II. letnik, izide tekom tega meseca in se bo dobival po 60 kr.

J. Giontini

trgovina s knjigami in papirjem v Ljubljani.

Karolu Till-u

Špitalske ulice št. 10.

Velika zaloga

vseh I. (1024—7)

šolskih potrebščin

po predpisu gg. učiteljev in profesorjev.

Vpraša naj se v Fr. Müller-jevi anončni pi-
sarnici, v Ljubljani, Ključavničarske ulice št. 3,
I. nadstropje. (1065-2)

Iaetnina in tisk „Národne Tiskarne“.